

actualisatie
kerndoelen

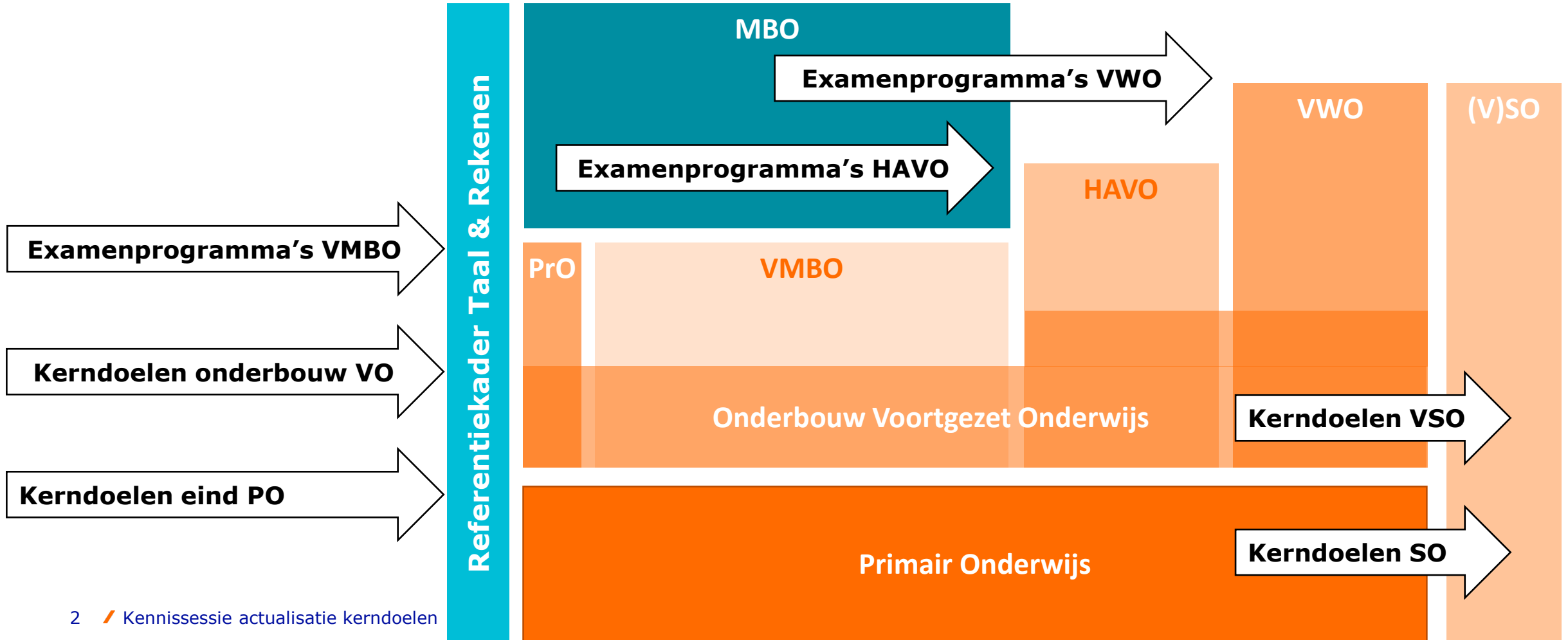
Actualisatie Curriculum

Kerndoelen en examenprogramma's

- / ResearchED
- / Bernard Teunis
Gerdineke van Silfhout
- / 11 maart 2023

Het formele curriculum in Nederland

Curriculum als spoor

Goed onderwijs door heldere doelen

Beoogd curriculum	Wettelijk vastgesteld in kerndoelen, examenprogramma's en referentiekaders Taal en Rekenen.
Uitgevoerd curriculum	Vertaling van doelen door leraren/scholen in de onderwijspraktijk.
Gerealiseerd curriculum	Resultaten en ervaringen van leerlingen in het onderwijs.

Voorbeelden huidige kerndoelen

/ **Primair onderwijs**

OJW po (3/6): De leerlingen leren hoofdzaken van de Nederlandse en Europese staatsinrichting en de rol van de burger.

/ **Onderbouw voortgezet onderwijs**

MN Onderbouw vo (5/8): De leerling leert te werken met theorieën en modellen door onderzoek te doen naar natuurkundige en scheikundige verschijnselen als elektriciteit, geluid, licht, beweging, energie en materie.

Voorbeelden huidige eindtermen

/ Examenprogramma (SE + CE)

Eindtermen AK – vwo – eindterm: 1C De kandidaat kan de geografische werkwijzen toepassen bij het formuleren en beantwoorden van geografische vragen.

/ Syllabus

1C = CE-stof

1c. De kandidaat kan de geografische werkwijzen toepassen bij het formuleren en beantwoorden van geografische vragen.		Relaties worden gelegd om een samenhangend geografisch (wereld)beeld op te bouwen. De betreffende denkvaardigheid is: verbanden opsporen tussen gebieden (horizontale relaties) en tussen verschijnselen binnen gebieden (verticale relaties).	
Het betreft:		3. Verschijnselen en gebieden vanuit verschillende dimensies beschrijven en analyseren (natuur, economie, politiek, cultuur).	
1c. geografische werkwijzen toepassen bij het formuleren en beantwoorden van vragen		Het beschrijven en analyseren van verschijnselen en gebieden vanuit verschillende dimensies wordt gebruikt om een kritische beschouwing te geven. De denkvaardigheid is: verschillende aspecten aan een verschijnsel of gebied onderscheiden (natuur, economie, politiek, cultuur) en de samenhangen daartussen op	
In dat verband kan de kandidaat:	Specificatie:		
	Geografische werkwijzen worden gebruikt om geografische vragen te stellen. Hieronder wordt bij elke geografische werkwijze aangegeven wat de functie en de denkvaardigheden een beroep op het steeds om twee denkvaardigheden onderscheid en het opsporen van verbanden. De kandidaat moet de geografische werkwijzen gebruiken en weten wanneer deze worden toegepast.		
1. Verschijnselen en gebieden vergelijken in ruimte en tijd.	Het vergelijken van verschijnselen en gebieden. Het gaat daarbij om het maken van overeenkomsten en verschillen tussen verschijnselen en gebieden en de vormen die deze aannemen. De denkvaardigheid die hierbij aan de orde is: het onderscheid maken tussen verschijnselen en gebieden.		
2. Relaties leggen binnen een gebied en tussen gebieden.	Bij het leggen van relaties gaat het om het opsporen van samenhangen tussen verschijnselen en gebieden (verticaal), met name tussen ruimtelijke structuur en samenhangen (horizontaal).		
		samenhangen opsporen als nagegaan wordt tot welk groter geheel een gebied behoort (toedelen).	
		5. Verschijnselen en gebieden op verschillende ruimtelijke schalen beschrijven en analyseren.	Het op verschillende schaal beschrijven en analyseren van verschijnselen en gebieden (veranderen van ruimtelijke schaal). Veranderen van ruimtelijke schaal wordt gebruikt om globale geografische beelden te detailleren (concretiseren) en om van gedetailleerde geografische beelden de essentie weer te geven (abstraheren). De betreffende denkvaardigheid is: een onderscheid maken tussen globale en gedetailleerde ruimtelijke patronen.
		6. Verschijnselen en gebieden beschrijven en analyseren door relaties te leggen tussen het bijzondere en het algemene.	Verschijnselen en gebieden beschrijven en analyseren door het bijzondere en algemene te onderscheiden en relaties daartussen te leggen (inductief en deductief redeneren), doen we om te zien hoe algemene processen een specifieke vorm krijgen afhankelijk van het land of de regio waarin zij zich afspelen. De denkvaardigheid is: het algemene en bijzondere van een verschijnsel of gebied onderscheiden en de samenhangen daartussen opsporen.

Huidige actualisatie

Kerdoelen

Nederlands

Rekenen & wiskunde

Burgerschap

Digitale geletterdheid

Examenprogramma's

Nederlands

Wiskunde h-v

**Natuur
wetenschappelijke
vakken**

- Natuurkunde
- Scheikunde
- Biologie
- NASK-1 / NASK-2
- O&O

Moderne vreemde talen

- Engels
- Duits
- Frans
- Spaans
- Italiaans
- Turks
- Arabisch
- Chinees
- Russisch

Maatschappijleer

Klassieke talen

Fries

Met wie werken we samen?

En met wie vindt afstemming plaats

7 vakvernieuwingscommissies
4 kerndoelenteams

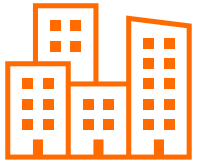
Ruim 150 leraren en experts

Leerlingpanels met LAKS

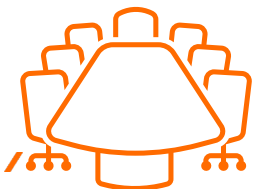
130 PO, VO, MBO, HO en
WO instellingen

OCW, CvTE, Cito, Inspectie

30 vakverenigingen

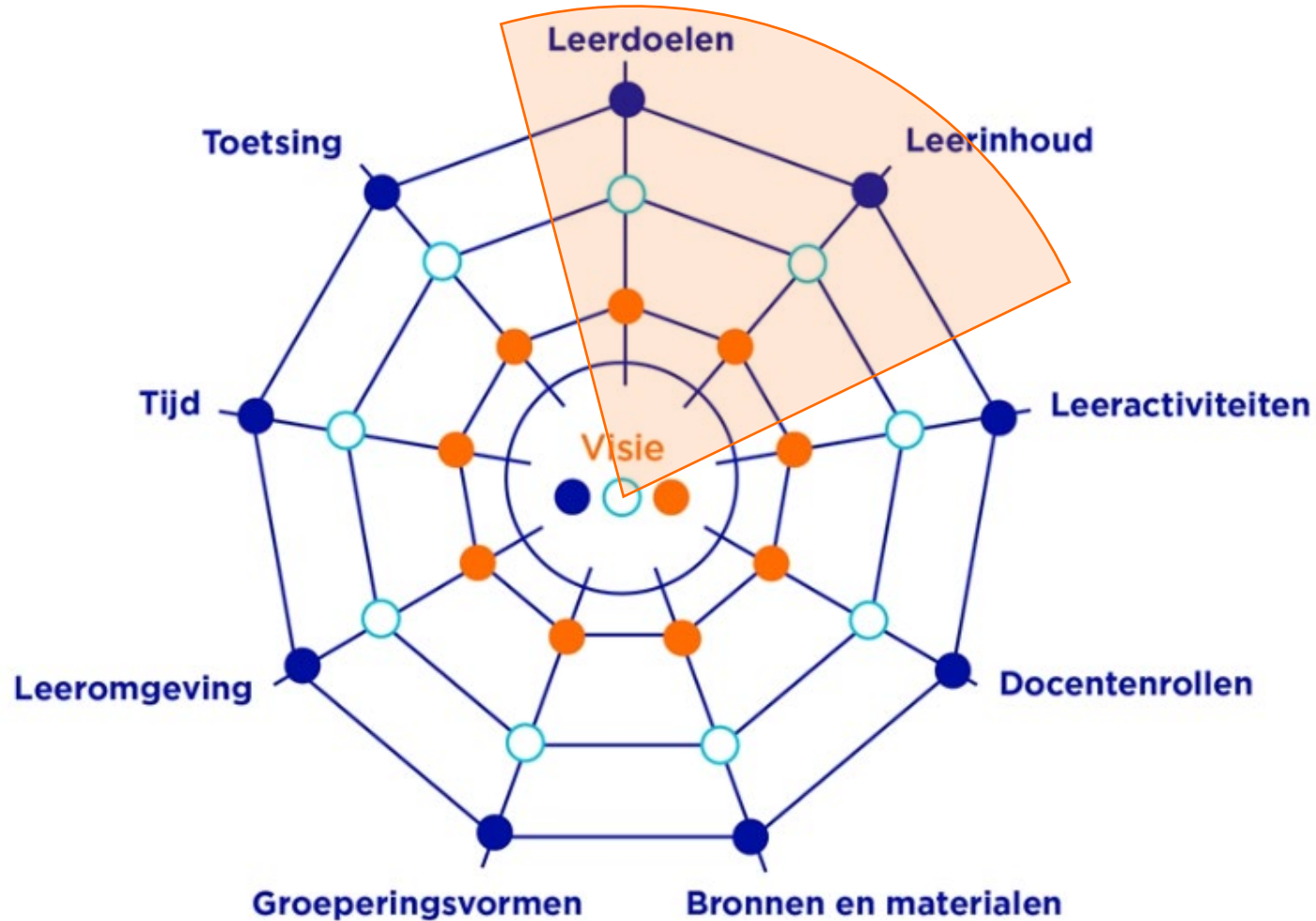
Sectorraden en vakbonden

Kennisbases en 10-voor-de-leraar

Curriculumontwikkeling in perspectief

Doelformulering - twee typen doelen

Doelen gericht op de leerling

- **Beheersingsdoelen**

Leeropbrengsten: kennis, vaardigheden en houdingen

- **Ervaringsdoelen**

Inspanningen die van leerlingen worden verwacht

Doelen gericht op de school

- **Aanbodsdoelen**

Waar een school in haar onderwijsaanbod voor heeft te zorgen

Vormgeving van doelen

Wettelijke status:	Karakteristiek
	Kerndoel / eindterm: • doelzin • uitwerking
Geen wettelijke status:	• toelichting

Doelformulering

Doelformulering

Audience <i>Voor wie?</i>	Behaviour <i>Met welk leergedrag? (handelingswerkwoord)</i>	Content <i>Met welke inhoud?</i>
De leerling De school		
Het gaat hierbij om: <i>nadere uitwerking van behaviour en content</i> - - Te denken valt aan: <i>toelichting</i> - -		

Doelformulering – meten *#wettelijk*

Kerdoel 5 (OUD)

De leerlingen leren meten en leren te rekenen met eenheden en maten, zoals bij tijd, geld, lengte, omtrek, oppervlakte, inhoud, gewicht, snelheid en temperatuur.

Dit is concept kerndoelen ontwikkeld door het kerndoelenteam van leraren, vakexperts en curriculumexperts.

Kerdoel

De leerling **gebruikt efficiënt en** ... theden en maateenheden in alledaagse situaties en in de w ... dit gebruik.

Hierbij gaat het om:

- hanteren van maateenheden voor ... oppervlakte, inhoud, tijd, geld, gewicht, km/u voor snelheid, ten ... uur;
- rekenen met meetgetallen;
- kiezen van een passend meetinstrument, uitvoeren van metingen en reflecteren op het meetresultaat;
- herkennen, leggen en doorzien ... en maateenheden die zijn vastgelegd in het metrieke stelsel.

**Het team ontwikkelt iteratief deze doelen.
De kans is reëel dat het huidige doel inmiddels al is gewijzigd.**

Doelformulering – meten *#niet wettelijk*

Dit is concept kerndoelen ontwikkeld door het kerndoelenteam van leraren, vakexperts en curriculumexperts.

Te denken valt aan:

- berekenen van de oppervlakte van een veld of de snelheid van een fietser;
- kiezen van passende eenheden bij grootheden, bijvoorbeeld kilometer hoort bij afstand;
- referentiematen kennen, bijvoorbeeld een millimeter is de punt van een potlood of een m^3 is een kubus water;
- met inzicht gebruiken van meetreferenties om grootheden uit het dagelijks leven te schatten en te vergelijken, bijvoorbeeld de hoogte van een gebouw schatten met behulp van een meterlat;
- omzetten van maateenheden, bijvoorbeeld in een zwembad past 25.000 liter water; dat is $25m^3$.

Het team ontwikkelt iteratief deze doelen.

De kans is reëel dat het huidige doel inmiddels al is gewijzigd.

Doelformulering - leesvoorkeur ontwikkelen

Kerdoel 9 (OUD)

De leerlingen **krijgen plezier** in het lezen en schrijven van voor hen bestemde verhalen, gedichten en informatieve teksten.

Doelformulering - leesvoorkeur ontwikkelen

Dit is concept kerndoelen ontwikkeld door het kerndoelenteam van leraren, vakexperts en curriculumexperts.

De leerling **maakt onderbouwde keuzes** voor nieuwe literatuur op basis van eerdere lees-, luister- en kijkervaringen.

Hierbij gaat het om:

- verkennen van rijke literaire teksten van verschillende genres en schrijvers in allerlei verschijningsvormen: print, digitaal en multimodaal;
- communiceren over literatuur en evalueren van online literatuur; lees-, luister- en kijkervaringen;
- toelichten van persoonlijke voorkeur en keuzes op basis van tekstgenres en -kenmerken, de eigen lees-, luister- en kijkervaringen;
- aangaan van nieuwe leesuitdagingen op basis van de eigen leesvoorkeur.

Het team ontwikkelt iteratief deze doelen.
De kans is reëel dat het huidige doel inmiddels al is gewijzigd.

Doelformulering - leesvoorkeur ontwikkelen

Dit is concept kerndoelen ontwikkeld door het kerndoelenteam van leraren, vakexperts en curriculumexperts.

- het lezen, beluisteren en bekijken van teksten van verschillende genres en schrijvers in allerlei verschijningsvormen, gesproken word, multimediale teksten, theatervoorstellingen, films, strips, etc.
- het voeren van leesgesprekken en gesprekken over de selectie van nieuwe teksten
- het houden van een book pitch en begeleiding bij het lezen van een boek
- het luisteren naar een audioboek en het lezen van een boek gaan
- het vergelijken van verschillende leesvormen (e.g. digitaal vs. print)

Het team ontwikkelt iteratief deze doelen.

De kans is reëel dat het huidige doel inmiddels al is gewijzigd.

Kerndoelen en Examenprogramma's

12 maanden

12-18 maanden

**Ontwikkeling concept
kerndoelen N/W/BU/DC**

**Beproeven kerndoelen
onderwijspraktijk**

**Ontwikkeling concept
kerndoelen**

**Beproeven kerndoelen
onderwijspraktijk**

Actualisatie Examenprogramma's bovenbouw VO

**Beproeven
examenprogramma's
in onderwijspraktijk**

24 maanden